

Aivar Mäe kaitsjad: kuidas hävitada inimest?

Suvekuumuses kogub tuure viimaste aegade suurim skandaal Eesti kultuurimaastikul: Aivar Mäe väidetav väärkäitumine oma naiskolleegide suhtes. Ajakirjandus taob hoolega rauda, arvamustega esinevad nii poliitikud kui erinevate ametite esindajad, juba on võrdlusena käigus Weinsteini, Putini ja Onu Heino nimed, kirjutavad Vanemuise teatri töötajad Anu Tonts, Keiu Kaljujärv ja Hannes Kaljujärv.

Mitu neist kirjutajatest Aivar Mäed tunneb või temaga veidigi kokku on puutunud? Selge see, et amet kohustab seisukohta võtma, aga samas annab olukord hea võimaluse end ka ühiskonnas märgatavaks teha ja võtta avalikkuse ees moraalimajaka positsioon. Sama nägime ka paar aastat tagasi lahvatanud Tiit Ojasooga seotud skandaalis.

Meie, allakirjutanud, kohtusime Aivar Mäega esmakordselt, kui ta 2004. aastal tuli juhtima Vanemuise teatrit. Selles arvamusalalduses aga võtame sõna mitte vanemuisladena, vaid inimestena, kes Aivarit tunnevad ning usuvad, et ta pole süüdi kõigis talle omistatavates pattudes. 2004. aastal kaasnes Aivari Vanemuisesse tulekuga meeletu energiavoog, mis tuhises läbi Vanemuise koridoride keldrist katuseni. Aivar tegi ise tempokalt ja eesmärgistatult tööd ning nõudis seda ka teistelt. Otsuseid langetati kiiresti, aga nõu peeti ka. Osalesime sel perioodil väga paljudel koosolekutel ja nõupidamistel nii suurtes koosolekusaalides kui väikses ringis, oleme Aivariga mingite põhimõteteliste tööteemaliste seisukohtade pärast päris kõvasti sarved kokku pannud ja tülligi läinud. Aivar on emotsionaalne inimene. Kindlasti on hetki, kus talle oponeerimine on ebamugav, sest ta on oma arvamuse avaldamisel väga otsekohene ja jõuline, ent samas ei mäleta kordagi, kus oleks olnud hirm minna direktori kabinetti ja temaga rääkida. Aivariga sai alati rääkida. Ta kuulas ära. Ja kui suutsid teda veenda, siis ta muutis oma arvamust. Aivar ei olnud kunagi juht, kes on kõrgel ja kaugel, Aivar oli alati inimeste seas. Ta tundis napilt kuu Vanemuises olnuna nimepidi pea kõiki vanemuislasi keldrist põõninguni, jõudis nii puutöökotta kui pesukööki, teda jätkus kõikjale, kõik inimesed olid tema jaoks võrdselt olulised, ta märkas ja tunnustas neid. Ka praegu vahel harva Vanemuisesse sattudes ei käi Aivar ainult mööda ametnike kabinette, vaid põikab sisse ka muudesse tubadesse-töökodadesse. Usutavasti ei tee ta seda teadlikult ega mingi plaaniga – ta lihtsalt on selline. Temas on meeletult suur energia ja oskus inimesi liita ja innustada ning tekitada igaühes tunne, et ta on selle maailma oluline ja kordumatu liige.

arvamus.postimee...
01.07.2020 13:09
Anu Tõnts
Hannes Kaljujärv
Vanemuise teatri n...
Keiu Kaljujärv
Vanemuise teatri p...
Vanemuise teatri d...
8000

Aivar Mäe

Selliseid inimesi nagu Aivar kutsutakse tavaliselt päikesepoisteks. Arusaadav, et 60-aastase kohta võib see veidralt kõlada, aga kõik, kes Aivarit tunnevad, teavad, et nii see on. Hea tuju, energia ja lakkamatu lagisev naer saatsid Aivar Mäe Vanemuise aastaid. «Püsti, Mäe saabus!» sisenes ta rõõmsalt koosolekuruumi. Kõik jäid istuma ja lagistasid koos temaga rõõmsalt naerda. See oli Aivar, see oli tema stiilis nali. Ja see oli naljakas, sest see oli heatahtlik. Aivaril on tõesti lopsakas keelekasutus. Ta ei hoia kokku ei kujundeid ega värve ei enda ega ühegi inimese ega olukorra kirjeldamisel. Ta märkab naiste uusi kleite ja soenguid ja teeb neile komplimente (appi!). Ta võib rõõmsalt lõmpsida teemal, millal naine on noor või vana või kedagi silmadega mõõta ja rõõmsalt küsida: «Oled dieeti pidanud? Näed hea välja!» Ta võis öelda nii mõndagi, mida tavaliselt vaoshoitud eestlased naljalt ei ütle, aga kordagi ei märganud meist keegi, et neil naljadel või ütlemistel oleks olnud mingi kaugem (räpasem) või seksistlikum eesmärk või alatoon. Seda varjundit polnud, pigem tundsid inimesed tema tähelepanust rõõmu. Ja füüsiline on Aivar ka, kindlasti kaugelt rohkem kui keskmine eestlane. Ta astub uksest sisse ja kallistab, ta tuleb koridoris vastu ja paneb käe õlale, ta sikutab patsist, ta võib isegi kõditada, kui on eriti ülemeelikus tujus. Ja jällegi: pole näinud, et see oleks tähendanud midagi muud, kui seda, mida see tavaliselt kahe inimese vahel tähendab: lihtsalt tervituseks kallistamist, lihtsalt koolipoisilikku ulakust, patsist sikutamist. Aivar Mäe on nagu täiskasvanud Joosep Toots, temas pole see energia ja vempude tegemise soov mingi veidra loodusliku anomaalia tõttu täiskasvanuea saabumise ja juhitoolile istumisega otsa lõppenud. Jah, oponendid võivad öelda, et see pole tänapäevane juhtimiskultuur ja selline käitumine ei sobi suure asutuse juhile, aga olgem ausad: kui antakse valida, siis sooviks vist enamik töötada Aivari-suguse juhi alluvuses, mitte kalasilmadega pintsaklipslase keeldude-käskude hirmus. Pealegi juhib Aivar Mäe kultuuriasutusi ja neis majades töötavadki ilmselt tavalisest avalamad, emotsionaalsemad ja füüsiliselt avatumad inimesed. Kallistamine on neis majades pigem norm, mitte erand.

Meedias toimuvat on kurb ja kahju vaadata, sest löögi all on mees, kes inimestest hoolib ja neid armastab.

Meedias toimuvat on kurb ja kahju vaadata, sest löögi all on mees, kes inimestest hoolib ja neid armastab. Nüüd on temast kõikide silma all kõigest nädala jooksul maalitud kohutav koletis. Loomulikult pole me olnud ajakirjanduses kirjeldatud juhtumite toimumise juures, aga neid kirjeldusi lugedes liigub mõte paratamatult tõsiasjale, et saatan peitub sageli nüanssides: piasjades ja meie soovis neid tõlgendada ja kirjeldada. Loomulikult ei saa välistada, et Aivar Mäe ei tajunud mõne inimese puhul piiri ja astus sellest üle, ent raske on uskuda, et ta tegi seda

pahatahtlikult või mõnel muul kurjal eesmärgil. Usutavam on, et tegemist on kommunikatsioonihäirega – neid juhtub inimeste vahel ikka ja pole ilmselt olemas ühtegi normi ega seadust, millega nende olukordade tekkimist takistada. Arvata on, et kui ka õnnestuks sellised normid kehtestada, siis vaevalt see meie elu toredamaks teeks. Kuna hetkel on avalikkuse ees ainult Aivar Mäe ning tema süüdistajad (palju neid siiski on?) väldivad avalikkust, siis on raske mingit dialoogi pidada. Aivar seisab juba rohkem kui nädala anonüümsete süüdistuste märklauana ning sellega on talt võetud ka igasugune võimalus end kaitsta. Selge see, et vastus «Ei ole teinud, ei võta omaks!» jääb siin jõuetuks. Aga mida muud ta teha saab? Sellised olukorrad on teadagi keerulised, sest sageli jääb siin sõna sõna vastu ja lõpliku tõe välja selgitamine on juveliiritöö. Ka haiget saamine ja solvumine on väga individuaalne teema, sest inimeste solvumisvalmidus või valupunkt võib asuda väga erinevas kohas. Selge see, et inimesi – sõltumata soost – , tuleb nende ametikohtadel kaitsta ning igasugune töökohtades toimuv vaimne ja füüsiline vägivald on lubamatu. Samas ei saa me unustada, et kirjeldatud rikkumiste tõendamise keerukus annab oma trumbid ka süüdistajale, kes – kui ta peaks olema mingil põhjusel pahatahtlik – , saab olukorda väga julmalt enda huvides või kättemaksuks ära kasutada. Seetõttu võiksid nii poliitikud, ametnikud kui ajakirjanikud olla oma hinnangutes ja arvamustes ettevaatlikumad: teie sõnad teevad haiget ja rikuvad igaveseks ühe inimese ning tema lähedaste maine ja elu. Praegu on aga Aivar Mäe meedias juba kõigi poolt risti löödud, ehkki avalikkusel pole õrna aimugi, kes teda süüdistab ja mis on selle süüdistuse tagamaad. On see õigusriigile kohane? Kes kaitseb inimest meedia vägivald eest ja vastutab selle eest, kuidas sellise surve all inimene olukorraga hakkama saab? Aga kui ta on süütu? Kahju, mis talle on tekitatud on juba praegu korvamatu. Antud juhul on vist kohane meenutada ka Eesti Ekspressist alguse saanud EKRE ministri Martti Kuusiku juhtumit, kes süüdistuste laviini all ametist tagasi astus, kelle maine on määratud ja tekitatud kahju on inimlikus mõõtmes määratu, aga näib, et süüdimõistvat otsust ei ole ega tule. Tunneb keegi end süüdi, et viskasime ühe inimese üle parda? Või kehitatakse õlgu ja mõeldakse, et pole minu asi, mina tegin vaid oma tööd?

Ja veel: kõik teie, kes te praegu üht meest kividega pillute: olete te korrakski mõelnud, et võite ootamatult olla järgmised? Teie hävitamine võtab kõigest nädala.

Kerge on hukka mõista, püüdkem mõista.